

Изази Суботом.

Цијена:
 За ЦРНУ ГОРУ за годи-
 ну ф. 6, за по године ф. 3,
 за четврт године ф. 1 и
 50 новчића.
 За АУСТРО-УГАРСКУ
 за годину ф. 6, за по год.
 ф. 3, за четврт године ф.
 1 и 50 новчића.
 За СРБИЈУ за годину
 ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
 плаћеним писемима непо-
 средно администрацији „Гл.
 Црногорца“ на Цетиње, а
 може се и картом унут-
 рницом на пошту у Котор.
 Дописи пишу се уредниш-
 тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
 реда 5 новч. За огласе веће
 и на дуже вријеме мање.

На знање.

Свијем онима, који желе да им се пишу телеграфски извјештаји са црногорско-турског бојишта јављамо, да ће их само онај добивати, ко се претплати са најмање 10 ф. Ове новце треба управити на уредништво „Гласа Црногорца“, које је уредило биро за телеграфске извјештаје. На свршетку рата учиниће се рачун, те ако што коме претече од предплате, оно ће му се вратити.

Досадањим предплатницима за ове извјештаје за то нијесмо јављали, јер се на овој страни досад само спремамо за акцију и јер се на нашем бојишту није ништа важнијега десило.

Телеграфске вијести.

Бечки „Кореспонденц-биро“ јавља:

АТИНА, 16. Маја: Комора отворена. Опозиција принуди, да се предсједник одма бира. Ангеринос, кандидат Комундуров буде изабран са 71 проти 42 гласа. На то даде Далигеоргис оставку.

ЦАРИГРАД, 16. Маја: Лазистански подгубернатор јавља ратном министру, да је примио телеграм од кајмакама Ливане, коме је један Черкез донио глас, да је Муса-паша преузео Ардахана. (О колико инстанција за ту јадну измишљотину! Пр. Ур.) Комора усвоји једногласно предлог, да се у комору позову сви министри, да се вјећа о мјерама, које се имају чинити у Азији (Ваљда је тијесно! Пр. Ур.)

БЕЧ, 16 Маја: (приватно) Муктар-паша принуђен на узмицање к Јерзеруму, без да се и упушта у бој. Сваки час очекује се опсада Јерзерума. Говори се, да је Карс пао и да Видин гори.

Независност Румуније.

Ако се Румунија неусуди лани да се ухвати у крваво коло, које поведоше српске кнежевине у племенитој и узвишеној мјери, да јуначки поиграју на рушевинама тиранскога царства турскога; ако се је лани неоправдано бојала и зазирала од још сасвим непровале моћи Турске, — није се Румунија могло толико угријех уписати, јер она је по свом

положају на првом дохвату и најизложенија моћи турској на мору и на Дунаву, ће су румунски највећи цвјетајући трговачки градови. Но да је Румунија и овога пута, кад је можна Русија устала, да испод варварских канца истргне народе хришћанске, кад је успјех руског подухваћа више него извјестан, и кад је основана изгледа, да ће Русија тијем задати последњи ударац бруталној владавини дивљијех Османлија над Хришћанима у Јевропи, да је велимо Румунија данас отишла оном струјом, у какву су је гонили и турални турски пријатељи а хришћански душмани, она би учинила не само издајство на узвишеној ствари Хришћанства и слободе на Балкану него би она починила самоубијство на самој себи, она би се у тој струји била утопила и угушила.

Праведност румунске ствари и мудрост мужава, који њоме у најновијем времену равнаху најбоље просијева колико из држања цијеле Јевропе толико још више из мраморног мучања баш онијех фактора, који су на Румунију највише рогоборили и њој се грозили. Неморално оружје окаменило им се у рукама, као што се окаменило у рукама стражара над гробом ускрсавајућег Христа. И нека сад виде они румунска несретљаци, који су своју отачину задржавали од онога, што се је већ данас постигло, и што ће се још постићи.

Пештански и бечки туркофили непрестано премичу »границе својих интереса«, умјесто, да их бране оружаном силом, као што нам пријеђу и још непрестано пријете. Најјерво бијаше граница њиховијех интереса већ на Пруту, кога Русија по њихову казивању није смјела пријећи. Но прешавши Русија ипак Прут, измакоше своју међашницу до Алуте; а кад Руси нехоћаху се ни на то обазрети него прегазише и Алуту, закличаше из једнога гласа, да је проглашењем румунске независности најфлагрантније повријеђен њихов туркофилски интерес, те си у листовима крштенијех Турака већ виђао, ће у Румунију Русима у бок марширају милиони новијех пророковијех посљедника.

Но кад се ове шовинисте разтријезнише од туркофилске пијаности, виђоше, да су се само бламирални и наградили; и прохћедне ли им се још

постављати по Турској међашнице испред руске војске, то ће они очевидно по досадањој пракси морати опет са тијем границама узмицати, док их Босфор несретне, а ако и ту не узмакну то ће морати ил' у воду ил' у гору.

У забуни незнањаху пророкови занешењаци ништа друго, него да прикрију своје грдило, изнесоше, да је Инглешка са Аустријом протестовала проти проглашеној независности Румуније, но какво упрашћење по њих, кад то једна и друга влада нађоше нужним, да службено опровргну. И тијем нехотице изазваше признање онога, чега су се полумјесечњаци највише бојали, индиректно признање румунске независности. Хвала им на услузи.

У цијелој овој ствари пада у очи један важан моменат, т. ј. индиферентност гарантнијех сила за status quo и за очување интегритета турске царевине. Ко се сјећа, какве су игре лани играле у истима туркофилске дипломатије непрестане фразе „status quo“, „status quo ante“, »интегритет и сувереност турске царевине«, а види, како иста дипломатија данас, ће је тијем начелима проглашењем румунске неутралности нанешти смртни ударац, не само гледа скрштенијех руку, него ће се шта више оградајући проти подметању, да она за та начела устаје, — тај мора признати, да је велика разлика између лани и данас, и да је над турском тиранском царвином преломљен штап, те да се је лањско врућо и одлучно заузимање за османску царевину окренуло у бригу свакога појединца, како ће се уграбити што више мрва од трошне зградитине, што је дробни на све стране мишица руска. Амо се може урачунати и најновија верзија, по којој Бисмарк ради да постигне споразумљење између Инглешке и Русије. Боравак грофа Шувалова у Берлину да има ту једину цијељ.

Румунија је данас независна, Бугарској је независност већ тијем формално приправљена, што јој је влада, управа а већ и народна војска организована, а да ће Бог срећу оружју цара-избавитеља те ће и осталијем хришћанскијем земљама на Балкану сингити наскоро дан слободе и народне независности.

Чочох а не Чохох. И тако је само из неопрезности та погрјешка настала.

Густав Раде описује турско земљиште, границеће са рускијем овако:

»Високе височине, које се простире на сјеверу тауричког горја, јужнога ограданка височине малоазијске од зајева адалијског до Ерзерума, јесу извориште ријека Араксеса и Куре, главнијех притока каспијскога мора са запада, и протежу се све до црноморског острвног ланца, који је богат са шумама и водама. У ошће ту је влажна, острвна клима, бујно густи стаблови, разноврсно увијек зелено биље, а поред острва и стабала, која се морају у врет оранжа увретити — то је ознака ускујех, бријеговитијех предјела југоисточног угла Црнога мора, који се зову у низинама Лазистан, а у висинама Адшаријан. У погледу на социјалне одношаје онђешње народности има ту много маленијех, већином разбојничкијех међу собом независнијех вазалнијех државица, које признају врховно господство порте. Вртларством бави се већина народности, и као у сусједнијем рускијем предјелима крај

Ратне вијести.

Са бојишта немамо од суботе никаквијех вијести, но зато спремају се на све стране одлучне битке. На Дунаву свршила је руска војска своје стратегијско насупање потпуно, утврдивши се на лијевој бријегу Дунава и смјестивши ту своју тешку и многобројну артиљерију скоро без и најмање запријеке. Да, она се је утврдила и на неким острвима Дунава, као што је то код Мачинског канала, те саде господује Дунавом. Руска је војска дакле свој први задатак издигнула сјајно и крај млогоијех запријека удивљења достојно. Смјешно је, како су многи очекивали, да ће руска војска чим се први претходници покажу на Дунаву, преко овога и прелазити, као да се је заборавило, да с ону страну Дунава стоје стотине хиљада душманина у убојнијем редовима, гђе се већ преко по године спрема и утврђује, и неспоминући свјетскога гласа тврђава и другијех напредности, којима Турчин на десном бријегу располаже. Од руске војске тражило се дакле у првој линији, да своје наступање што брже изведе и да се у убојне редове низ Дунаво постави управ онако, као што је и противник постављен. А да је то удивљења достојно свршено крај свијех елементарнијех и комуникационнијех тегаба, које као да су се саме наметале кретању руске војске, то данас признаје свако, ко о ратништву ништа појма има. И у другом и најповољнијем терену, ко напада и ко је у офанзиви мора да је бројем јачи и надмоћни; а како да небуде потребита надмоћ при нападају турскијех позиција, које брани толика рјечина и така утврђења, као што су Видин, Рушчук, Силестрија и т. д. Све теренске предности, што их Турска у великој мјери има, треба да Русија паралитише бројном надмоћи своје војске, јер ту неби иначе била довољна само чувена џезина храброст и вјештина.

Сад дакле, кад је Русија прошавши без сваког одпора Румуњску, коју Турска називље саставнијем дијелом своје царевине, поставила сву своју убојну силу у бојне редове према душманину, сад је вријеме за прелазак; и с тијем у свезу и доводи се царев долазак к војсци овај који дан. Цар, као што је своју храбру војску одирао преко Прута, тако ће ју одиравати и преко Дунава.

Напротив војска у Азији, која није имала на путу толикијех запријека и која је првог дана стојала с душманом брк у брк, та се је окитила већ толикијем вијенцима славне побједе.

О узећу Ардахана доноси »Правитељствени вјесник« овај телеграм великог Кнеза Миханла:

»Част ми је Вашем царском Величанству честитати освојење Ардахана. Тек ми стиже овај глас од генерала Лорис Меликова: »Прве зидине ардаханске, неговје утврде, 60 топова, огромна множина живежа и стрелива, посада од 14 турских батаљона и кула падају нице пред Вашим

острва расте и у Лазистану ориз, италијанско просо и кукуруз, који је и главна храна онђе.

У одлучној опреки као у клими и вегетацији, тако у животи стоје брђани већине дијела турске Арменије. Ту је гола, према југу све виша височина, преилетена на сјеверној страни тауричкијем горама. Широке долине 1500 до 1800 метара над морем, окружене су високијем и широкијем планинама.

Множина језера, већином сладке воде, налази се у тијем долинама и не ојтечу; отјече ли пак које, то се вода верује кроз разне кривуље између камења и утјече у Куру. Раздијел воде међу Араксесом и Ефратом јест у једном кланцу, који гледе висине и тешкоће пролаза мало заостаје за онијем на војничком путу међу Тифлисом и Владикавказом. Пут у Бајазид, којега намјеравају по вијестима из Тифлиса Руси опседнути, иде кроз тијесне дубоке и зарасле кланце, који су сада влажни. У вишијем дијеловима долина успјева пољодјелство и култура жита, што се на сјеверу сије. По коритима налази

ПОДЛИСТАК.

БОЈИШТЕ У АЗИЈИ.

Знаменовање Кавказа за руско-турски рат дан данас је сасвијем другачије, него што прије бијаше. За вријеме кримскога рата имала је Русија 270,000 војске у Кавказу. Но од тога морали су 200,000 размјестити у земљи, да држи у затвору властите поданике своје, нарочито чете муриднумске. Па ипак била би онда морала Русија Кавказ Шамилу предати, да није Француска азијатско питање, до којег јој није много стало било, нехотице мимоншла, и да се нијесу основе Инглешке ненаданим миром помутиле у овај час, када је била г. 1856. толику војску сакупила, да је могла са Турском Русију у Азији напасти. У зими 1855. и 1856. г. није могла Русија у три мјесеца толико војске сакупити, да би била могла ударити на Омер-пашу, који је био са 25,000 момака у Мигрелију и одро.

Дан данас Кавказ је исходниште проти Турској; у руско-кавказкој војсци на-

